



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 289/06-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. septembra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť RNDr. P. B., B., zastúpeného advokátmi JUDr. D. I. a JUDr. P. F., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prejednanie záležitosti nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Toš 22/2006 z 25. mája 2006 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť RNDr. P. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. augusta 2006 doručená a 14. septembra 2006 doplnená sťažnosť RNDr. P. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prejednanie záležitosti nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Toš 22/2006 z 25. mája 2006

(ďalej len napadnuté uznesenie“), ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti rozhodnutiu o nevyhlásení členov procesného senátu Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej aj „špeciálny súd“).

Z obsahu sťažnosti vyplynuli nasledovné relevantné skutočnosti:

«(...) Dňa 27. marca 2006 som na hlavnom pojednávaní v trestnej veci vedenej proti mne na Špeciálnom súde v Pezinku (ďalej len „Špeciálny súd“) pod sp. zn. PK-2 Tš 2/2005 za trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1, ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 podal námietku zaujatosti proti členovi senátu - JUDr. J. H. Námietka zaujatosti bola podaná podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku a bola založená na dvoch skutočnostiach:

a) JUDr. J. H. počas výkonu funkcie sudcu Špeciálneho súdu aplikuje zákony, pri príprave ktorých bol činný ako člen Legislatívnej rady vlády SR. JUDr. J. H. bol členom tohto poradného orgánu vlády až do konca júna, pričom sudcom sa stal v máji 2005. V tomto ohľade som pri vznesení námietky Špeciálny súd *inter alia* upozornil na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (...), z ktorých vyplýva, že takáto kumulácia legislatívnych a súdnych funkcií oprávnene vyvoláva pochybnosť o nestrannosti sudcu.

b) JUDr. J. H. má nadštandardný vzťah k bývalému podpredsedovi vlády a ministrovi spravodlivosti (...), ktorý sa okrem iného prejavil jednak pri jeho ustanovovaní do funkcie sudcu Špeciálneho súdu a tiež po spáchaní dopravnej nehody, ktorú spôsobil už ako sudca (...). Vzhľadom na tieto skutočnosti a na to, že (...) bývalý minister spravodlivosti, sa ako podpredseda politickej strany, ktorej členom som aj ja, opakovane vyslovil v prospech môjho vylúčenia z KDĽ práve z dôvodu môjho trestného stíhania, som v námietke zaujatosti uviedol, že aj v tomto smere možno mať objektívne odôvodnenú obavu z nedostatku nestrannosti tohto sudcu pri rozhodovaní vo veci.

V námietke zaujatosti som podrobne citoval judikatúru (...). V tomto smere upozorňujem najmä na výňatok rozhovoru s predsedom Špeciálneho súdu (...), v ktorom na otázku, či ho niekto oslovil, aby šiel pracovať na Špeciálny súd alebo sa rozhodol sám odpovedal: „Oslovil. Náš miňo, minister, ale to nemusíte napísať miňo, stále si vykáme. (Smiech.) On si vytypoval určitých ľudí a tých oslovil.“ (...)

*Dňa 27. marca 2006 senát Špeciálneho súdu rozhodol na hlavnom pojednávaní, že o námietke zaujatosti sa nekoná, pretože nebola vznesená bezodkladne, nakoľko dôvody zaujatosti v nej uvádzané boli verejne a všeobecne známe už v čase predchádzajúceho konania hlavného pojednávania 3. novembra až 4. novembra 2005. (...)*

*Nadväzne som vzniesol námietku zaujatosti voči celému senátu a odôvodnil ju tým, že mám pochybnosť o zaujatosti celého senátu vzhľadom na jeho rozhodnutie, že o predchádzajúcej námietke zaujatosti sa nekoná. Špeciálny súd dospel k záveru, že predseda senátu Mgr. I. M. a členovia senátu JUDr. J. H. a JUDr. R. S. sa z vykonávania úkonov trestného konania nevylučujú. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol: „Za dôvody vylúčenia sudcov z vykonávania úkonov trestného konania v zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. 12. 2005 nemožno považovať iba skutočnosť, že v priebehu hlavného pojednávania súd rozhodol, že o námietke zaujatosti vznesenej proti členovi senátu JUDr. H. sa zo zákonných dôvodov nekoná.“ (...)*

*Proti uzneseniu Špeciálneho súdu z 27. 3. 2006 sp. zn. PK-2 Tš 2/2005 o nevyhlásení predsedu senátu a členov senátu z vykonávania úkonov trestného konania som podal sťažnosť (...) a odôvodnil ju písomným podaním z 2. 5. 2006. Okrem iného som v nej uviedol:*

*„(...) V námietke zaujatosti proti sudcovi JUDr. J. H. som totiž uviedol okrem podrobných právnych argumentov aj konkrétne skutočnosti, ktoré nasvedčujú pochybnostiam objektívneho charakteru o nestrannosti tohto sudcu (tzv. zdanie spravodlivosti a nestrannosti). Tieto reálne skutočnosti sú kontinuálne prepojené, z časového hľadiska so začiatkom od začatia výkonu funkcie tohto sudcu na Špeciálnom súde až po uverejnený rozhovor predsedu Špeciálneho súdu 26. 1. 2006, v ktorom tieto skutočnosti vyústili do priameho dôkazu o nedôveryhodnosti tohto sudcu.*

*Až táto skutočnosť viedla k tomu, že som podal námietku zaujatosti proti sudcovi JUDr. J. H. Podal som ju pritom na začiatku prvého pojednávania (27. 3. 2006), ktoré bezprostredne nasledovalo po uverejnení citovaného rozhovoru. Tým som podľa môjho názoru splnil zákonnú podmienku bezodkladného podania námietky zaujatosti podľa § 30 ods. 4 Tr. por.*

*Ďalej som v sťažnosti uviedol, že odmietnutím konať o riadne podanej a zdôvodnenej námietke zaujatosti proti sudcovi JUDr. J. H. členovia senátu sami spochybnili svoju nezaujatosť. (...)*

*Dňa 25. 5. 2006 Najvyšší súd SR uznesením 2 Toš 22/2006, ktoré mi bolo doručené 31. 7. 2006 (...) moju sťažnosť zamietol. (...)*

*Som toho názoru, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. 5. 2006 sp. zn. 2 Toš 22/2006, ktorým zamietol moju sťažnosť proti uzneseniu Špeciálneho súdu z 27. 3. 2006 sp. zn. PK-2 Tš 2/2005 došlo k porušeniu*

*a) môjho základného práva na nestranný a nezávislý súd zriadený zákonom podľa čl. 6 ods. 1, prvej vety Dohovoru,*

*b) môjho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1, prvej vety Ústavy Slovenskej republiky.*

*(...) Z opísaného skutkového stavu, predložených dokumentov, ako aj citovanej judikatúry (...) vyplýva, že obsahom vznesenej námietky zaujatosti boli také skutočnosti týkajúce sa osoby JUDr. J. H., ktoré oprávnene vyvolávajú dôvodnú obavu z nedostatku jeho nestrannosti pri rozhodovaní v mojej trestnej veci. (...)*

*Spôsob, akým sa s uvedenou námietkou zaujatosti vypořiadal senát Špeciálneho súdu (...) vyvolávajú dôvodnú obavu z nedostatku nestrannosti všetkých členov tohto senátu pri rozhodovaní v trestnej veci. (...)*

*Predovšetkým nesúhlasím so záverom najvyššieho súdu, že členstvo JUDr. J. H. v Legislatívnej rade vlády SR bolo verejne známou skutočnosťou.*

*(...) poukazujem na to, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa najvyšší súd vôbec nevypořiadal s mojimi argumentmi o tom, že konkrétne skutočnosti, ktoré nasvedčujú pochybnostiam objektívneho charakteru o nestrannosti tohto sudcu sú kontinuálne prepojené, z časového hľadiska so začiatkom od začatia výkonu funkcie tohto sudcu na Špeciálnom súde až po uverejnený rozhovor (...).*

*Preto spôsob, akým vyložil príslušné zákonné ustanovenia najvyšší súd, hodnotím ako formalistický, dôsledkom čoho sa ochrana môjho práva na nestranný a nezávislý súd zriadený zákonom stala neúčinnou a iluzórnou.»*

*Sťažovateľ si uplatnil aj návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia, ktoré odôvodnil nasledovne: „Podstata môjho návrhu na priznanie nemajetkovej ujmy spočíva najmä v mojej pretrvávajúcej obave, že konanie pred súdom, ktorý nie je nezávislý a ani nestranný, nie je spravodlivé. Dlhotrvajúca negatívna medializácia mojej veci túto obavu potvrdzuje. Sociálne, pracovné i psychické škodlivé dôsledky pre mňa i mojich blízkych sú z toho zjavné a sčasti aj nenapraviteľné.“*

Dňa 14. septembra 2006 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým doplnil svoju ústavnú sťažnosť o návrh, aby ústavný súd vydal postupom podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodnutie o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť prvostupňového rozhodnutia i napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa sťažovateľ domáhal vydania tohto nálezu:

*„1. Základné právo RNDr. P. B. domáhať sa svojho práva na nestrannom a nezávislom súde zriadenom zákonom podľa článku 6 ods. 1, prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa článku 48 ods. 1, prvej vety Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2006 sp. zn. 2 Toš 22/2006 porušené bolo.*

*2. Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2006 sp. zn. 2 Toš 22/2006 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a rozhodnutie.*

*3. Priznáva RNDr. P. B. primerané finančné zadostučinenie v sume 200.000,- Sk (...), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

*4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia na spoločný účet advokátov, ktorí zastupujú navrhovateľa v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“*

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Toš 22/06 z 25. mája 2006 bolo porušené jeho základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základné právo na prejednanie jeho záležitosti nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

*Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s uvedeným rozhodnutím najvyššieho súdu a jeho právnym názorom uvedeným v napadnutom uznesení, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení, čo charakterizuje napr. argumentácia sťažovateľa keď uzatvára, že „spôsob, akým vyložil príslušné zákonné ustanovenia najvyšší súd, hodnotím ako formalistický, dôsledkom čoho sa ochrana môjho práva na nestranný a nezávislý súd zriadený zákonom stala neúčinnou a iluzórnou.“*

Z citovaného čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, pozri tiež nález sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001).

Pretože v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecného súdu, bolo v právomoci ústavného súdu len posúdenie, či účinky výkonu právomoci všeobecného súdu (v danom prípade najvyššieho súdu) vo veci sťažovateľa, t. j. prerokovanie a rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Toš 22/2006 z 25. mája 2006, sú zlučiteľné s citovanými článkami ústavy a dohovoru.

V odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 2 Toš 22/2006 z 25. mája 2006 najvyšší súd okrem iného uviedol:

*„(...) zákon taxatívne vypočítava dôvody, pre ktoré možno mať pochybnosti o nezaujatosti toho-ktorého orgánu činného v trestnom konaní, a v dôsledku existencie ktorých je preto vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. (...)*

*Uplatnenie inštitútu § 30 ods. 1 Tr. por., o ktorý oprel obžalovaný RNDr. P. B. svoju námietku zaujatosti voči všetkým sudcom procesného senátu špeciálneho súdu, prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia pomeru, vzbudzujúceho pochybnosť o nezaujatosti*

*úradnej osoby pre jej pomer k veci, k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, prípadne k ich zástupcom, splnomocnencom a obhajcom preukázaná.*

*Pomerom k veci v zmysle ustanovenia § 30 ods. 1 Tr. por. podľa ustálenej súdnej praxe treba rozumieť najmä skutočnosť, že orgán uvedený v tomto ustanovení bol sám poškodený trestným činom, ktorého sa majú týkať procesné úkony, resp. ním boli poškodené osoby jemu blízke a pod., o čo však v posudzovanom prípade zjavne nejde. Z podaní obžalovaného je v konečnom dôsledku zrejmé, že s výnimkou sudcu JUDr. J. H. nemá žiadne konkrétne námietky voči ostatným členom procesného senátu a na ich zaujatosť usudzoval výhradne z toho, že sa odmietli zaoberať námietkou zaujatosti, ktorú vzniesol voči sudcovi špeciálneho súdu JUDr. J. H. V súlade s dlhodobo ustálenou súdnou praxou treba uviesť, že pre záver o zaujatosti sudcu nepostačuje len subjektívny a dôkazmi nepodložený pocit obžalovaného, založený výhradne na nestotožnení sa so skorším procesným postupom namietaných sudcov.“*

V citovanej časti najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré treba ustanovenie § 30 ods. 1 Trestného poriadku vykladať a uplatňovať práve takýmto spôsobom, a nie iným, a tým zároveň podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne) odpovedal aj na argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej tieto zákonné ustanovenia treba vykladať a uplatňovať odlišne.

V každom prípade uvedený postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia ustanovenia § 30 ods. 1 Trestného poriadku najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje a na meritórne preskúmanie uvedeného rozhodnutia preto ústavný súd nie je oprávnený.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Keďže ústavný súd predmetnú ústavnú sťažnosť odmietol, už neprichádzalo do úvahy, aby podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodoval o návrhu sťažovateľa na vydanie dočasného opatrenia, pretože takéto rozhodnutie môže prichádzať do úvahy len po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 29/03, I. ÚS 233/03).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2006